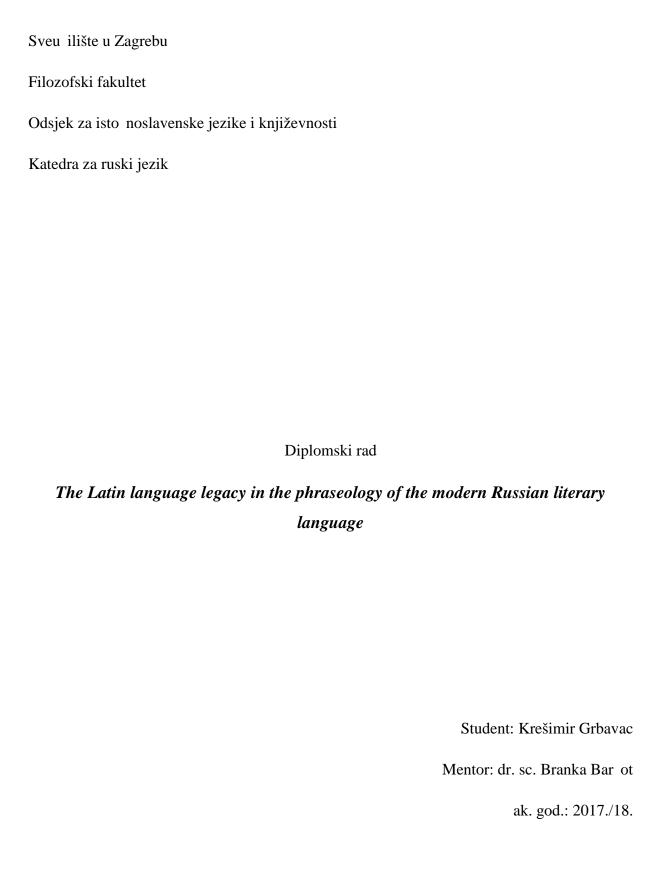
Sveu ilište u Zagrebu Filozofski fakultet Odsjek za isto noslavenske jezike i književnosti Katedra za ruski jezik Diplomski rad Student: Krešimir Grbavac Mentor: dr. sc. Branka Bar ot

ak. god.: 2017./18.

1.			1
2.			
			3
3.			6
3.1.			9
3.2.			11
4.			14
5.	-		
			19
5.1.		(-	-)
			19
5.2.	(_) 20
5.3.	(_) 23
5.4.	(-)24
5.5.			25
6.			28
7.			43
8.			44
9. Sažetak i	i klju ne rije i		46
10. Životop	ois		47

1.

, , -

•

,

,

0 .

-

,

,

,

· ___

2005 .

, ,

,

.

128 .

,

e

,

, ...

,

.

2.

```
: «
                                     1996: 4).
                » (
                        ).
                                                                       ).
                             o
ο,
                            : 22-23).
                    (
                                                                           : 35-36).
«
(
            2001: 27).
```

. . (XVIII ., 1996: 6). XX . XVIII ., 2001: 28). (Précis de stylistique, 1905).), : 28). 1996: 66). : 67).

```
2001: 29-30). . .
1996: 67).
                                   2001: 32-33).
                               ( . circulus vitiosus)
                                    ),
                                                       1996: 69).
          1957: 121;
                           1996: 64).
   «
                       1996: 69).
                            : 69-70).
                                                            ( . hostis populo),
        ( . ludus naturae).
```

3.

2013: 6). 1500 , 500 . 240 . (:7). , . . (. 190 - 159. . . .). (. 254-184. . . .) 3 . (80 .I . ..-I I . ..), **«** » (: 8). $(106-43 \ldots .), \qquad (100-44 \ldots .),$ (.86-35 . . .), (59 . . .-17 . .), (70-19 . . .), (80- .- .54 . . .), $(43 \ldots ... -18 \ldots .)$ $(65 \ldots ... \ldots .).$

,

```
a.
                                                           13
       8
                                          2
                      (
                                               )
                                                                 I . . .
                    2013: 8),
II . . . (
                                                                        ),
                                                        ),
                                                              ) .
                                                             (3. - 6. . . .)
(
      : 9).
                            » (
                                     ).
                                    (165 - 240
                                               .),
                                                                     (354 -
430 .),
                                         384
        ( . 348 – 420 .),
                                                405
          XIII .
                       (
                               ).
                                476. . . .
                                                                         ο,
                                                        a
                                                      » (
                                                              ).
                                                                        10
(
         2013: 9).
```

VII XIII . 11). (XIV – XVI .) » (). **«** ?),),). XVIII. . . .(: 12). . . : « 1689 . –

```
2013: 12).
                                                           » (
                                e
  : 13).
   3.1.
                                        (
                                                (Ajdukovi 2004: 78).
                                                      2016: 80).
        : 10).
                                                                (Filipovi 1986: 36).
1979: 36-37).
```

« » (2016: 77). : 88-89).) : 77). : 80). . (()» (Ajdukovi 2004: 91). (

2016: 92). **«** » (: 93). (:80). : 21). 3.2. : X-XV , XV-XVI XVII XVIII (; 2014: 7). , XII .

```
( : 9). - , XII e,
                                  (
                                       : 11).
                                                  XV .,
                       ( : 11-13). XV
                1439 . «
                    » ( : 15).
                    1569 .
                                            XIV .
                  (:15).
                           XVII .
      XVIII .
       e
                                              : 19).
                                              (:31).
                                  XIX .,
                                               . «
XIX .,
         XIX .» (:35).
         XVIII XIX .
```

XVI . (vir clarus), (rota Fortunae) (columnae Herculis), XVII . (ex ungue leonem pingere) (victoriam obtineo), . XVIII 10 XVIII . 5 , 2 XIX . (pro et contra), (Ne sutor supra crepidam iudicaret) (et in terra XX . hominibus b n voluntatis) (Dei gratia). e-7, 6

4. : 1) 2) 1957: 129; Menac 2007: 109). 2003: 161). (). - alma - lter ego, - nota bene) mater,, . (Menac 2007: 110)

(

- urbi et orbi,

- in vino veritas)

- sine ira et studio,

```
. idée fixe).
      . yellow press;
                                                   (ab ovo, alma mater, alter ego, status quo,
tertium non datur . . .).
                        alma mater
                                                                                   , alter ego
                        nota bene
           . (Menac 2007: 111). .
                                                                                   : 127).
                                                                               , 6
                                                                             volens nolens,
                                  volo
                                          nolo (
                                                                    volens,
                                       pro et contra,
          pro et contra,
                                                                                         za i
                     pro i kontra (
protiv
                                          : 114).
                                                                                           et
                           i,
                                                            kontra.
                              contra
                                                                   1957: 133).
                 , 59
                                              (advocatus diaboli),
                                                                        , ( t tu, Brute),
                                            (urbi et orbi),
             (aurea aetas),
                                                                           (in vino veritas),
```

```
(Dei gratia).
          1996: 121).
                                                     . auf der Palme sitzen; .
                                                                           (quadratura
circuli –
                         )(
                                 : 121-122).
                                                             2003: 162).
pistola non erubescit -
                                                  ),
                                                                    - carpe diem -
                                      - ut Caesar aut nihil -
        ).
                             2005, 515).
```

```
(Menac 2007: 116).
                 )
      . (
                             2003: 162).
                                                                                    : 162).
                                                     - parturiunt montes, nascetur ridiculus
                                                                       ),
mus -
                                                              (
Quidquid id est, timeo Danaos et dona ferentis -
                (
                         ),
                                                                       - ut paene cum lacte
nutricis errorem suxisse videamur -
                                                                                (
                                                                                         ).
                                                        : 162).
```

5. -

, a . . .

•

· -

- ,

5.1. (-

,

. 76

- advocatus diaboli - vražji odvjetnik; - sine ira et studio -. - Nulla dies bez srdžbe i pristranosti, bez mržnje i naklonosti; < sine linea. - Ni jedan dan bez linije. (Rje nik stranih rije i), .)),), (ploviti punim jedrima). **5.2.** 23

ho

bogat kao

modius), papir sve podnosi, dolina (obe avati brda i doline komu). na sveto nigdarjevo na svetoga nikada, : prepoznati stablo po plodovima prepoznati pticu po letu. Videre Neapolim et Mori (), muori « » (2005, 465). (vidjeti Pariz i umrijeti).

Krez raditi kao crnac,

```
: boriti se (braniti se itd.) rukama i
nogama ili ovo ili ono – tre ega nema.
                                                                           pusti (prazni, pukli)
snovi,
                                                    pia desideria,
                                                                   : u iti ribu plivati (piscem
natare docere).
                                  : praviti rupe u vodi; pisati po vodi; musti jarca u rešeto;
prelijevati (pretakati) iz šupljeg u prazno.
                                   biti slijep kod zdravih o iju
                                                                                     imati o i
na le ima,
                imati o i na le ima
```

«	», op epoznata tvrdnja (stvar)) na sve mogu e na ine; ne
biraju i sredstva.		
5.3.	(-)
		,
	, 4	,
		•
	,	
	,	
•		
,	,	
	-	
,		(tijelo zlo ina
– corpus delicti)	,	(tijeto zio ma
The second		
	(alienis se coloribus adornare -	- kititi se tu im perjem).
		() ,
	,	,
	,	
	,	
		in hoc
signo vinces,		u ovom znaku eš
pobijediti,	zı	nak pobjede,

sit venia verbo, neka <mi> bude dopušteno re i. tako re i. **5.4.** В excitare fluctus in simpulo ((bura u aši vode). (graditi kule u zraku). (propasti u zemlju <od stida (srama)>), (pristaje (stoji i sl.) komu što kao kravi sedlo), (isticati / istaknuti se (blistati) svojom odsutnoš u).

24

(danajski dar)

```
(dovoditi /
dovesti do apsurda (besmisla) koga, što)
                  reducere,
                     /
   5.5.
                                                                           14
                                        Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus (
                                       ).
                      tresti (Tresla se brda, rodio se miš).
                   kucati (
                                   ).
                                                       (Quando clavis reperitur ostium non
frangitur -
                                                     ).
                                                                                    srce je
                                                                            ),
sišlo (silazi) u pete komu,
                                                                srce (
            omnis in pedes decidit
                                                            omnis (
                                                                    ).
```

```
jednim udarcem ubiti dvije muhe (
                         ),
jednim udarcem ubiti dva zeca (
                                                                           ).
                                 in laqueos quos posuere cadant (
               - Tko pod drugim jamu kopa, sam u nju pada.),
               upasti (uletjeti, uhvatiti se i sl.) u < iju > klopku (stupicu, zamku),
                                             (Aut Caesar aut nihil).
ili sve ili ništa; kao pukovnik ili kao pokojnik.
                                                e
                                              gallina scripsit (
svra je noge.
             ad patres (
                                             : oti i Bogu na istinu (ra un); oti i na vje ni
po inak; oti i pod crnu zemlju.
                            silentium servare
                                                                                      mukom
mu ati.
                                              carpe diem (
                                                                      ),
                            - iskoristi dan.
                          4
                                  : occupata in otio (
                                                                      ); desidiosa occupatio
                    ); iners negotium (
                                                        ).
                                                                    den gestrigen Tag suchen,
```

6.

,

· -

,

.

, « ». , ,

,

HE - Hrvatska enciklopedija leksikografskog zavoda Miroslav Krleža

1 3 6 3 6 3

HJP - Hrvatski jezi ni portal

HFR - Hrvatski frazeološki rje nik

 \mathbf{C}

RHAF - Rje nik hrvatskih animalisti kih frazema

:

 $RSR - Novi \ rje \ nik \ stranih \ rije \ i$

/	reducere ad absurdum	dovoditi / dovesti do apsurda (besmisla) <i>koga</i> ,
		što.
	advocatus diaboli	advocatus diaboli vražji odvjetnik (RSR)
	alma mater	alma mater hraniteljica majka (RSR)
	alter ego	lter ego drugo ja
	: occupata in otio :	/
	(<i>Epist.</i> 1, 11, 28.);	
	: desidiosa occupatio (2, 5) :	
	: iners negotium (De	
	brevitate vitae, 11)	
	margaritas ante porcos iacere	 dacati> biser(je) pred svinje (HFR)
	(.7:6)	
,	t tu, Brute? (.)	zar i ti, Brute
	epistola non erubescit	papir sve podnosi; lako je napisati
	()	
	excitare fluctus in simpulo	bura u aši vode (HFR)
	()	
	aurea aetas ()	zlatni vijek (HFR)

	aquam in mortario tundere	praviti rupe u vodi; pisati po vodi; musti jarca u
		rešeto; prelijevati (pretakati) iz šupljeg u prazno
		(HFR)
< >	Bellum omnium contra (in)	rat sviju protiv svih (RSR; HE)
	omnes. ()	
	licentia poetica	pjesni ka sloboda (HE; RSR)
-	volens nolens	ho eš-ne eš; htio ne htio (HFR)
-	volens nolens -	ho eš-ne eš, htio ne htio (HFR)
	alba avis (corvus) ()	bijela vrana (HFR)
	alienis se coloribus adornare	kititi se tu im perjem (HFR)
;	()	
()		
	populi hosti; ;	neprijatelj naroda
	hostis populo Romano .	
	()	
, !	O tempora, o mores! ()	O vremena, o obi aji! (HE)
	nnib l ad (ante) portas	Hanibal pred vratima (HE; RSR)
	()	

	quae in occipitio quoque habet oculos (, Aulularia)	- : biti slijep kod zdravih o iju (HFR)
		: imati o i na le ima
	vox populi	glas naroda (HFR)
	sine ira et studio ()	bez srdžbe i pristranosti; bez mržnje i
		naklonosti, (RSR;
		HE)
	Parturiunt montes, nascetur	, tresla se brda, rodio se miš (HFR)
	ridiculus mus. ()	
/	montes auri pollicens	obe avati / obe ati < komu> brda i doline (HFR)
	()(.)	
	Vae victis!	: Jao pobije enima! (HE)
	urbs aeterna (,	Vje ni grad (RSR)
	;)	
	urbi et orbi	gradu i svijetu (RSR; HE)
	mordere labrum (gristi usne
)	

	Quidquid id est, timeo Danaos et	,	danajski dar (RSR; HE)
	dona ferentis. ()		
	Quando clavis reperitur ostium	,	kucati na otvorena vrata (HFR)
	non frangitur. (,		
	non franguar. (,	·	
)		
	Diem perdidi.		/
< >	Nulla dies sine linea. (Ni jedan dan bez linije (poteza). (RSR)
(, ,)		
-).			
()	Fortuna appellatur, quae	,	bogat kao Krez (HFR)
	nummos modio metitur.		: -zove se Fortunata. Ta
	(, , 37)		doista mjeri novce na litre. (Satirikon, preveo
			Antun Branko Kalini)
	omnis in pedes decidit		srce je sišlo (silazi) u pete komu (HFR)
	anima nigra ()		crna duša
/	dixi et animam levavi	()	olakšati dušu (HFR)
*			

	et fumus patriae dulcis;	;	dim domovine; dim domovine je sladak
	dulcis fumus patriae		
<	/	/	Cezarova supruga treba biti iznad svake sumnje.
> .	;		
	neque vivus, neque mortuus sum		ni živ ni mrtav (HFR)
	()		
	Alea iacta est. (;		kocka je ba ena (pala) (RSR; HFR)
)		
	pro et contra		za i protiv (RSR; HFR)
	e substrato fundamento rei		graditi kule u zraku (oblacima) (HFR); živjeti
	gestae, quasi in aere quaeratis		(lebdjeti, plivati itd.) u oblacima (HFR)
	aedificare (
/ (/	uno in saltu apros cepere duos		jednim udarcem ubiti dvije muhe (HFR); jednim
)< >	()		udarcem ubiti dva zeca (RHAF)
(,)	sed mihi vel tellus optem prius		propasti u zemlju <od (srama)="" stida=""> (HFR)</od>
	ima dehiscat (;		
	;)		
()	ludus naturae		udo prirode

()	nuda veritas ()	gola istina
	in vino veritas (in vino veritas, istina je u vinu (HE)
)	
	suum cuique (, , — .	svakom svoje, svakom po zasluzi (RSR)
)	
/	ad calendas graecas (solvere) -	na sveto nigdarjevo (HFR); na svetoga nikada
(/)< >		(HFR)
	lapis philosophorum	kamen mudraca
	saxum volvere	raditi kao crn c (rob) (HFR)
	quadratura circuli	kvadratura kruga (HFR)
/	e ungue leonem pingere	: po kandžama prepoznati lava.
		.: prepoznati stablo
		po plodovima (Biblija); po letu se ptica pozna
;< >	ossa ac pellis totus est ()	<sama> kost i koža (HFR)</sama>
	(.)	
	rota Fortunae	kolo (kota) sre e (HFR)
()		

() <>	litellae bovi sunt impositae; plane non est nostrum onus			pristaje (stoji i sl.) <i>komu što</i> kao kravi samar pristaje (stoji i sl.) <i>komu što</i> kao kravi sedlo
	(;			(RHAF)
/	circulus vitiosus			za arani krug (RSR; HFR)
/	gallina scripsit ()			svra je noge (RHAF)
	persona suspecta			sumnjiva osoba (RSR); mutan tip (.)
	clarus vir / clari viri			svijetla (herojska) li nost
;	vir obscurus / viri obscuri			mutna (mra na) li nost
	fronti nulla fides;			piše na elu (nosu, licu) komu što (HFR)
	ex fronte perspicare	();)	
	et in terra hominibus b n voluntatis (2:14)			ljudi dobre volje, ovjek dobre volje (HFR)

/	oleo incendum restinguere	dolijevati / doliti ulje (ulja) na vatru (HFR)
()	loci communes (.)	op epoznata stvar (tvrdnja) (RSR; HE)
	Dei gratia	po Božjoj milosti; miloš u Božj m (RSR)
/	in sententia manere ()	ostajati / ostati pri svome <mišljenju> (HFR)</mišljenju>
,	in sementa manere ()	ostajan / ostan pri svome (imsijenja) (in it)
/	ut paene cum lacte nutricis	usisati s maj inim (materinim) mlijekom što
	errorem suxisse videamur	(HFR)
	silentium servare	mukom mu ati (HFR)
	carpe diem ()	. vrebati zgodnu priliku
		. iskoristi dan (RSR) carpe diem
	mare interbibere ()	napraviti nemogu e
	hosti fugienti pontem substerne	graditi zlatni most neprijatelju koji odlazi.
	aureum (.)	
/	videre Neapolim et Mori	vidjeti Pariz i umrijeti
	caelo delapsus (missus);	; kao da je pao s Marsa (neba, kruške, mjeseca)
()	qui quasi de caelo decidit	tko (HFR)

	(, ,)		
	nota bene	!	nota bene . (RSR)
	modus vivendi		na in života modus vivendi (RSR; HE)
	pater patriae ()		otac domovine (RSR; HE)
	pater familias		otac obitelji, glava ku e (RSR; HE)
	praesens, absens ut sies	,	bez trunka smisla (veze); bez ikakvog smisla
	()		
	sed praefulgebant Cassius		isticati / istaknuti se (blistati) svojom odsutnoš u
	atque Brutus eo ipso quod		
	effigies eorum non visebantur		
	(,A .3,76)(.)		
/	monstror digito praetereuntium		pokazivati / pokazati (upirati / uprijeti) prstom
	()		na (u) koga, što (HFR)
,	. Aut Caesar aut nihil.	,	Ili Cezar ili nitko. Ili sve ili ništa; kao pukovnik
			ili kao pokojnik; pobjeda ili smrt (RSR; HE)
	plenissimis velis navigare		ploviti (i i) punim jedrima <naprijed>, punom</naprijed>
	(,)		parom (HFR)
			1

	primus inter pares ()		prvi me u jednakima (RSR; HE)
	persona grata		. (RSR; HE)
	persona non grata		. (RSR; HE)
/	victoriam obtineo (reporto)	/	održati pobjedu
	in hoc signo vinces	;	u ovom znaku eš pobijediti,
			(HE);
			znak pobjede (RSR)
	pia desideria ()		pusti (prazni, pukli) snovi (RSR; HFR)
	sexum fragiliorem ()		slabiji (nježniji, ljepši) spol (HFR)
/	Omne tulit punctum qui miscuit		spajati / spojiti ugodno s korisnim (RSR; HFR)
()	utile dulci. ()	,	
	per fas et nefas ()		svim sredstvima, na sve mogu e na ine, pod
			svaku cijenu, ne biraju i sredstva
	lege artis (,		po pravilu umije a (umjetnosti) (RSR);
)		- lege artis

/	ad patres		oti i Bogu na istinu (ra un) (HFR); oti i na
			vje ni po inak (HFR); oti i pod crnu zemlju
			(HFR)
<0>	sancta simplicitas ()		(o) sveta naivnosti (RSR; HE)
	rara avis ()		rijetka ptica (RSR; HFR)
	Divide et impera.		podijeli (zavadi) pa vladaj (RSR; HE)
()			
	Ultro hoc patet (.)		razumije se samo po sebi < <i>što</i> > (HFR)
	cornu copiae		rog obilja (HE; RSR)
, <>	Hic Rhodus, hic salta.		Ovdje je Rod, ovdje ska i! (RSR; HE)
	manis pedibusque		boriti se (braniti se itd.) rukama i nogama (HFR)
	compressis sedere manibus	С	prekriženih (skrštenih) ruku [sjediti, ekati itd.]
			(HFR)
()	Ne (sutor) supra crepidam		Obu aru, ne više od obu e. (RSR)
	iudicaret ()		
	aurea mediocritas ()		zlatna sredina (RSR; HE; HFR)
	in laqueos quos posuere cadant	,	upasti (uletjeti, uhvatiti se i sl.) u < iju> klopku
	()	,	(stupicu, zamku) (HFR)

-	dictum <ac> factum</ac>		re eno – u injeno (RSR)
	()		
	sit venia verbo (dicto)		. neka < <i>mi</i> > bude dopušteno re i
			. tako re i (RSR)
	ad maiorem dei gloriam		na ve u slavu Božju (RSR)
()	tria verba non potest iungere	()	ne mo i povezati dvije rije i
	()		
	sal Atticum ()		ati ka sol – duhovita, lukava dosjetka
	corpus delicti (bi e (tijelo) zlo ina –
)		(RSR; HE)
	quem fastidimus quinta est nobis	,	zadnja (deveta) rupa na svirali (HFR); peti kota
	rota plaustri		na kolima
-	status quo ante bellum	,	status quo (HE)
	columnae Herculis		Herkulovi stupovi (Gibraltar) (RSR; HE); do i
()			do Heraklovih stupova – do i do krajnje to ke u
			ne emu (HJP)

()	per aspera (ardua) ad astra ()	preko trnja do zvijezda (HE)
	terra incognita	nepoznata zemlja <i>terra incognita</i> (RSR; HE)
	sub specie aeternitatis ()	s gledišta vje nosti (HE)
	Quod erat demonstrandum.	Što je i trebalo dokazati. (RSR; HE)
	Tertium non datur. ()	Ili ovo ili ono – tre ega nema. (RSR; HE)
	punctum visus (.) ()	. vidni kut, gledište; pogledati iz svog kuta (HFR)
	Omnem operam perdis - quia doctum doces. ()	, ne u i u ena; u iti ribu plivati (piscem natare docere) (RHAF)
	panem et circenses ()	kruha i igara (HE; RSR)
	volens nolens	htio ne htio (HFR)
/	experimentum in proprio	iskusiti (osjetiti / osje ati i sl.) na <svojoj> koži</svojoj>
	corpore vili	ili iskusiti (osjetiti / osje ati i sl.) na <svojoj> vlastitoj koži (HFR)</svojoj>
()	alter ego	lter ego drugo ja

	in cauda venenum	otrov je u repu	
/ ()	ab ovo usque ad mala	ab ovo (RSR; HE)	
; /	()	()	
()			

7.

128 .

,

XVII XVIII .

- . , ,

, .

,

. , ,

,

43

• Ajdukovi J. (2004): *Uvod u leksi ku kontaktologiju : teorija adaptacije rusizama*. Beograd: Foto futura.

. 4-70.

. 4- .

- Filipovi R. (1986): *Teorija jezika u kontaktu : uvod u lingvistiku jezi nih dodira*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti: Školska knjiga.
- Klai B. (2012): *Novi rje nik stranih rije i*. Zagreb: Školska Knjiga.

. (1996):

- Menac A. (2007): Hrvatska frazeologija. Zagreb: Knjigra. 108-134.
- Menac A., Fink-Arsovski Ž., Venturin R. (2014): Hrvatski frazeološki rje nik. Zagreb:
 Naklada Ljevak.
- Vidovi I. (et al.) (2017): *Rje nik hrvatskih animalisti kih frazema*. Zagreb: Školska knjiga.
- Hrvatska enciklopedija leksikografskog zavoda Miroslav Krleža, online izdanje (http://www.enciklopedija.hr/) (19.4.2018.).

• *Hrvatski jezi ni portal* (<u>http://hjp.znanje.hr/</u>) (19.4.2018.).

9. Sažetak i klju ne rije i

Ovaj diplomski rad postavlja u usporedni odnos tri jezika: ruski, latinski i hrvatski. Osnova rada su ruski frazemi koji svoje korijene imaju u latinskim izrazima. Pronalaskom tih frazema, analiziraju se na ini njihovog inkoporiranja u ruski jezik, naj eš e doslovnim prijevodom, odnosno kalkiranjem. Kao zadnji u usporedbu ulazi hrvatski jezik, a zadatak je prona i hrvatske ekvivalente ruskim frazemima koji ine analizirani korpusa. Na kraju se sva tri jezika paralelno uspore uju s ciljem usporedbe karakteristika prijevoda i na ina na koji je latinski jezik utjecao na svaki od dva jezika primatelja.

Klju ne rije i: frazem, frazeologija, ruski jezik, latinski jezik, hrvatski jezik, kontaktna lingvistika

,

10. Životopis

Zovem se Krešimir Grbavac. Ro en sam 27. sije nja 1992. godine u Splitu. Završio sam klasi nu gimnaziju Ru era Boškovi a u Dubrovniku 2010. godine te sam iste godine upisao Filozofski fakultet Sveu ilišta u Zagrebu. Upisao sam dvopredmetni studij arheologije te ruskog jezika i književnosti.

Preddiplomski studij završavam 2015. te upisujem diplomski studij na oba smjera. Diplomski studij anti ke arheologije završavam 29. rujna 2017. godine s temom diplomskog rada *Centurioni u rimskoj provinciji Dalmaciji*.